

Sygn. akt I C 733/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Płocku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Radosław Jeznach

Protokolant: prot. sąd. Anna Pędraszewska- Kwaśniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 czerwca 2017 r. w P.

sprawy z powództwa Bank (...) Spółka Akcyjna w W.

przeciwko P. P.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1) uznaje za bezskuteczną w stosunku do Bank (...) Spółka Akcyjna w W. sporządzoną w dniu 07 kwietnia 2011 r. w formie aktu notarialnego przez notariusza J. Ż. za nr Rep. A- (...) umowę sprzedaży nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B., stanowiącej działkę gruntu oznaczoną numerem ewidencyjnym (...), o powierzchni 0,5890 ha, posiadającej urzędzoną księgę wieczystą numer (...), zawartą pomiędzy (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. a P. P. - w celu zaspokojenia części wierzytelności przysługującej Bank (...) Spółka Akcyjna w W. w stosunku do (...) Spółka Akcyjna w W. do kwoty 100 000 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP z tytułu umowy numer (...) kredytu w rachunku bieżącym z dnia 16 września 2009 r., przy czym wierzytelność stwierdzona została tytułem wykonawczym w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 17 czerwca 2011 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 31 sierpnia 2011 r. w sprawie sygn. akt I Co 1510/11;

2) zasądza od pozwanego P. P. na rzecz powoda Bank (...) Spółka Akcyjna w W. kwotę 16 304,20 zł (szesnaście tysięcy trzysta cztery złote dwadzieścia groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 733/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 06 kwietnia 2016 r. powód Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego sporządzonej w dniu 07 kwietnia 2011 r. w formie aktu notarialnego przez notariusza J. Ż. za nr Rep. A- (...) umowy sprzedaży nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B., stanowiącej działkę gruntu oznaczoną numerem ewidencyjnym (...), o powierzchni 0,5890 ha, posiadającej urzędzoną księgę wieczystą numer (...), zawartej pomiędzy (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. a pozwanym P. P. - w celu zaspokojenia części wierzytelności przysługującej Bank (...) Spółka Akcyjna w W. w stosunku do (...) Spółka Akcyjna w W. do kwoty 100 000 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP z tytułu umowy numer (...) kredytu w rachunku bieżącym z dnia 16 września 2009 r., przy czym wierzytelność stwierdzona została tytułem wykonawczym w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 17 czerwca 2011 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 31 sierpnia 2011 r. w sprawie sygn. akt I Co 1510/11. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powód posiada wobec (...) SA w W. wierzytelność z tytułu w/w umowy kredytu w rachunku bankowym –

wierzytelność według stanu na dzień 03 kwietnia 2016 r. wynosi łącznie 603 363,48 zł, przy czym w stosunku do w/w Spółki ogłoszona została upadłość likwidacyjna, a następnie umorzono postępowanie upadłościowe z uwagi na brak płynnych funduszy na koszty postępowania; prowadzone przeciwko Spółce postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Powód podniósł, że podejmując kroki w celu ustalenia majątku dłużnika stwierdził, że w dniu 07 kwietnia 2011 r. wyzbył się on na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. majątku, który pozwoliłby na zaspokojenie wierzytelności, przy czym w tym samym dniu nieruchomości będąca przedmiotem umowy sprzedaży zawartej pomiędzy w/w Spółkami została sprzedana na rzecz pozwanego P. P., syna Prezesa Zarządu (...) SA w W., zamieszkującego razem z ojcem, który jest jedynym akcjonariuszem (...) SA. Według powoda obie w/w Spółki w dacie zawierania umowy sprzedaży nieruchomości były ze sobą powiązane gospodarczo, na co wskazuje już tylko fakt posiadanej tożsamej siedziby pod adresem ul. (...) lok. 2 w W.. Jako podstawę prawną roszczenia skierowanego przeciwko pozwanemu wskazano art. 531 § 2 kc, przy czym powód powołał się nadto na domniemania prawne ujęte w art. 527 §§ 3 i 4 kc. Powód wskazał, że pozwany jako drugi nabywca nieruchomości działał w złej wierze, wiedząc o istnieniu i wysokości wierzytelności w stosunku do dłużnika i wiedząc o tym, że czynność dłużnika była podjęta z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela. Powód podniósł, że wskutek umowy sprzedaży pozwany odniósł korzyść majątkową, przy czym dłużnik nie przeznaczył uzyskanej ceny nabycia nieruchomości na spłatę wierzytelności, co jednoznacznie wskazuje na zamiar działania w celu pokrzywdzenia wierzyciela; dłużnik swoim działaniem spowodował, że stał się niewypłacalny w stopniu wyższym, niż przed dokonaniem czynności, o czym świadczy bezskuteczność egzekucji – dokonując czynności z pokrzywdzeniem wierzyciela musiał mieć świadomość ewentualności, że skutek w postaci uszczuplenia jego aktywów doprowadzi do uniemożliwienia spełnienia zobowiązań.

W odpowiedzi na pozew z dnia 09 lutego pozwany P. P. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany podniósł, że powód nie przedstawił dowodu świadczących o tym, że wyzbyty przez (...) SA majątek pozwoliłby na zaspokojenie jego roszczeń – z samego faktu sprzedaży nie da się wywodzić tego, że gdyby jej nie dokonano to wierzyciel zostałby zaspokojony; pozwany zauważył, że roszczenia wierzyciela opierają się na wystawionym dopiero w dniu 17 czerwca 2011 r. – a więc już po sprzedaży nieruchomości – bankowym tytule egzekucyjnym; nie da w związku z tym wykluczyć się, że uzyskane ze sprzedaży nieruchomości środki zostały wykorzystane do uregulowania wymagalnych zobowiązań, na przykład wobec pracowników spółki, czy organów skarbowych lub ZUS; według pozwanego w tamtym okresie (...) SA prowadziła normalną działalność gospodarczą – przy czym środki uzyskane ze sprzedaży nieruchomości przeznaczone zostały właśnie na uregulowanie zobowiązań wobec innych wierzycieli. W ocenie pozwanego nieuprawnione są postawione przez powoda tezy, jakoby spółki (...) były w jakikolwiek sposób ze sobą powiązane. Według pozwanego powód nie wykazał przesłanek uznania za bezskuteczną wobec niego umowy sprzedaży nieruchomości. Pozwany oświadczył, że w 2011 r. miał 21 lat, studiował w P., zamieszkując z rodzicami w M. – nie interesował się szczegółami działalności prowadzonej przez swojego ojca, z pochodzących od niego przekazów posiadał wiedzę, że spółka zajmuje się działalnością developerską i potrzebuje pieniędzy na bieżące prowadzenie tej działalności, przy czym nie ma zaległości podatkowych i wobec ZUS; pozwany nie miał dostępu do dokumentacji księgowej firmy ani wiedzy pozwalającej zapoznać się merytorycznie z taką dokumentacją; nabyta przez niego nieruchomość miała mu natomiast pozwolić na rozpoczęcie własnej działalności, co ostatecznie nastąpiło, gdyż został na niej wzniesiony budynek warsztatowy wykorzystywany do prowadzenia przez niego takiej działalności.

W piśmie procesowym z dnia 15 lutego 2017 r. powód podtrzymał stanowisko procesowe. Powód podkreślił, że wystawiony bankowy tytuł egzekucyjny zaopatrzonej w klauzulę wykonalności zachował status tytułu wykonawczego również po uchyleniu art. 96-98 Prawa Bankowego Ustawą z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy Prawo Bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1854). Powód podniósł, że jego obowiązkiem było jedynie wykazanie, że nastąpiło jego pokrzywdzenie wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika – w szczególności nie musiał wykazywać, że wyzbyty majątek pozwoliłby na zaspokojenie jego roszczeń; skoro dłużnik nie posiada żadnego majątku i egzekucja okazała się bezskuteczna, to oczywiste jest, że gdyby spółka (...) SA dalej była właścicielem wskazanej w pozwie nieruchomości, to wierzyciel miałby szansę zaspokojenia choćby części swojej wierzytelności. Powód wskazał na ścisłe powiązanie spółek (...): Prezesem Zarządu (...) była S. S., która wcześniej

była członkiem Rady Nadzorczej (...) SA; (...) faktycznie przejęła działalność spółki (...) po ogłoszeniu jej upadłości, przejęła adresy poczty elektronicznej, numery telefonów i faksów a także w autoprezentacji wskazuje, że prowadzi działalność od 1990 r. – gdy tymczasem (...) Sp. z o.o. została założona w 2010 r. Powód podniósł, że w dniu 07 kwietnia 2011 r. spółka (...) wyzbyła się nie tylko nieruchomości wchodzących wcześniej w skład działki nr (...), ale także innych nieruchomości na rzecz innej powiązanej ze sobą spółki, a następnie złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości, przy czym postępowanie zostało umorzone wobec braku środków na pokrycie jego kosztów – w ocenie powoda świadczy to o świadomości działań dłużnika nakierowanych na pokrzywdzenie wierzycieli. Powód podkreślił, że pozwany jest synem Prezesa Zarządu dłużnika, mieszkał razem z ojcem, studiował zaocznie a jednocześnie był pracownikiem (...) SA, wiedział o sprzedaży nieruchomości na rzecz UD dokonanej tego samego dnia co umowa sprzedaży z nim zawarta; zauważył, że realizowanie rzekomego celu nabycia nieruchomości rozpoczęte zostało dopiero po ponad dwóch latach o zawarciu umowy sprzedaży, kiedy to pozwany wystąpił o przyznanie kredytu inwestycyjnego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 16 września 2009 r. pomiędzy Bank (...) SA (kredytodawca) a (...) SA (kredytobiorca) reprezentowanym przez Prezesa Zarządu C. P. zawarta została umowa kredytu w rachunku bieżącym nr (...) – kredytu udzielono w wysokości 500 000 zł na okres 12 miesięcy (umowa k. 24-26).

W dniu 07 kwietnia 2011 r. zawarta została w formie aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza J. Ż. za nr Rep. A- (...) umowa sprzedaży między innymi nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B., stanowiącej działkę gruntu oznaczoną numerem ewidencyjnym (...), o powierzchni 0,5890 ha, objętej księgą wieczystą numer (...) - pomiędzy sprzedającym (...) Spółka Akcyjna w W. (reprezentowanym przez Prezesa Zarządu C. P.) a nabywcą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W., za cenę 322 260 zł, której uiszczenie zbywca pokwitował (umowa k. 134-137). Tego samego dnia przed tym samym notariuszem za nr Rep. A- (...) zawarta została umowa sprzedaży nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B., stanowiącej działkę gruntu oznaczoną numerem ewidencyjnym (...), o powierzchni 0,5890 ha, objętej księgą wieczystą numer (...) - pomiędzy sprzedającym (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. a nabywcą P. P.; cenę sprzedaży ustalono na kwotę 332 260 zł – sprzedawca pokwitował odbiór całej ceny zapłaconej przed podpisaniem umowy; nabywca oświadczył, że nabycia dokonuje w ramach prowadzonej działalności gospodarczej pod firmą Usługi Budowlane (...) z siedzibą w miejscowości (...) (umowa k. 123-128). Prezesem Zarządu (...) SA był C. P., ojciec P. P.; Spółki (...) Sp. z o.o. miały siedziby pod jednym adresem : ul. (...) lok. (...) w W. (bezsporne). Dla nieruchomości stanowiącej działkę oznaczoną nr ewidencyjnym (...) po jej wydzieleniu z działki nr (...) urządzono księgę wieczystą nr (...); działka nr (...) zanim stała się własnością (...) SA należała do babci P. P. (wydruk z księgi wieczystej k. 11-16, wypis z rejestru gruntów k. 138, decyzja zatwierdzająca projekt podziału nieruchomości k. 139-140, zeznania pozwanego).

W dniu 17 czerwca 2011 r. (...) SA wystawił bankowy tytuł egzekucyjny o nr (...) przeciwko (...) SA w związku z wymagalną wierzytelnością z tytułu umowy numer (...) kredytu w rachunku bieżącym z dnia 16 września 2009 r.; kwota wymagalnego kapitału wynosiła 313 789,83 zł, zaś należności odsetkowej 15 004,82 zł – tytuł egzekucyjny zaopatrzony został w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 31 sierpnia 2011 r. w sprawie sygn. akt I Co 1510/11. Przed wystawieniem bankowego tytułu egzekucyjnego strony umowy zawarły w dniu 24 stycznia 2011 r. porozumienie w przedmiocie spłaty zadłużenia (bte k. 17-18, postanowienie k. 19-20).

Postanowieniem z dnia 06 marca 2012 r. w sprawie sygn. akt X GU 20/12 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie ogłosił upadłość (...) SA w W. obejmującą likwidację majątku dłużnika (k. 27).

Postanowieniem z dnia 15 października 2012 r. w sprawie sygn. akt X GUp 26/12 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie umorzył postępowanie upadłościowe (...) SA w W. na podstawie art. 361 pkt 2 Prawa upadłościowego i naprawczego z uwagi na niezłożenie przez wierzycieli zaliczki na poczet kosztów postępowania upadłościowego (k. 28).

Postanowieniem z dnia 23 lipca 2013 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia P. T. umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie sygn. akt PT KM 465/13 z wniosku (...) SA przeciwko dłużnikowi

(...) SA w W. prowadzone na podstawie tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 17 czerwca 2011 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 31 sierpnia 2011 r. w sprawie sygn. akt I Co 1510/11 – wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji (k. 29).

Na dzień 04 kwietnia 2016 r. wymagalne zadłużenie (...) SA wobec (...) SA z tytułu w/w umowy kredytu wynosiło 603 363,48 zł (wyciąg z ksiąg rachunkowych k. 21).

(...) Sp. z o.o. po ogłoszeniu upadłości (...) SA przejął strony internetowe, adresy elektroniczne i numery telefonów którymi wcześniej posługiwał się (...) SA, jako rok założenia firmy wskazując 1990 r. (wydruk ze strony internetowej k. 146).

P. P. w 2011 r. miał 21 lat, studiował w P., od 2009 r. był zatrudniony przez (...) SA, mieszkał razem z rodzicami w domu w miejscowości M. na posesji nr (...), gdzie zarejestrowana była prowadzone przez niego firma budowlana zarejestrowana w czerwcu 2010 r. – firma ta pozostawała w stałych kontaktach gospodarczych z (...) SA, wykonując na rzecz (...) SA roboty budowlane i przyjmując zapłaty; wiedział o kłopotach (...) spółki (...), w szczególności miał świadomość, że przesyłane były pisma w ramach prowadzonych postępowań egzekucyjnych. P. P. w 2013 r. złożył wniosek o przyznanie kredytu w celu realizacji inwestycji na działce nr (...) – wybudowana została tam hala warsztatowa (w/w umowa sprzedaży, zeznania pozwanego, dokumentacja przedstawiona przez pozwanego).

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie w/w znajdujących się w aktach sprawy dokumentów, częściowo zeznań świadka C. P. (00:04-21 rozprawy z 27.06.2017) i częściowo pozwanego P. P. (00:12-31 rozprawy z 10.02.2017).

Zeznania świadka C. P. nie zostały uznane przez Sąd za przekonywujące co do braku świadomości dłużnika, że podjęta czynność prawna nie miała na celu pokrzywdzenia wierzycieli; zeznania w tym zakresie są oczywiście subiektywne, pozostają w sprzeczności z ocenianymi zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania obiektywnymi dowodami w postaci dokumentów. Świadek jest osobiście zainteresowany wynikiem procesu.

Pozwany na rozprawie w dniu 26 czerwca 2017 r. złożył plik dokumentów wskazując, iż stanowią one materiał dowodowy na okoliczność tego, że pieniądze pochodzące ze sprzedaży nieruchomości zostały wykorzystane przez (...) SA do uregulowania wymagalnych zobowiązań wobec pracowników firmy, dostawców usług i materiałów niezbędnych do jej funkcjonowania. W ocenie Sądu przedstawione dokumenty w żaden sposób nie dowodzą tego, iż ze środków pochodzących ze sprzedaży konkretnej nieruchomości zaspokajane były bieżące zobowiązania dłużnika; poza tym dłużnik nie jest uprawniony do wyzbywania się majątku w celu zaspokojenia wybranych przez siebie wierzycieli – naraża się bowiem w takiej sytuacji na zarzuty innych wierzycieli, że czyni to z pokrzywdzeniem ich praw. Pozwany nie wskazał, które konkretnie należności zostały uregulowane z pieniędzy pochodzących z ceny nabycia – Sąd nie jest w stanie, ani też nie jest do tego uprawniony, aby ustalać z urzędu takie fakty na podstawie luźnej dokumentacji; w szczególności kwota uzyskana ze sprzedaży nieruchomości nie została odrębnie zaksięgowana w sposób pozwalający na prześledzenie, w jaki sposób pochodzące ze sprzedaży nieruchomości środki zostały faktycznie rozdysponowane. W istocie bez znaczenia pozostaje, na co faktycznie przeznaczono środki pochodzące ze sprzedaży przedmiotowej nieruchomości – bo niewątpliwie wskutek sprzedaży nieruchomości wierzyciel został pozbawiony możliwości skierowania skutecznej egzekucji do majątku dłużnika. Zwrócić należy uwagę, że załączono między innymi rachunki wskazujące na regulowanie przez dłużnika należności za usługi wykonane przez firmę budowlaną (...), zobowiązań wobec żony prezesa zarządu T. P., czy też należności z tytułu wynagrodzenia dla prezesa zarządu krótko przez ogłoszeniem upadłości (rachunki z grudnia 2011 r.) – co stwarza podstawy do podejrzeń, że dłużnik podejmował różnorakie czynności powodujące obiektywnie pokrzywdzenie innych wierzycieli i uniemożliwiające przeprowadzenie skutecznego postępowania upadłościowego. Analiza przedstawionej dokumentacji jednoznacznie wskazuje na ścisłe powiązania gospodarcze między spółkami (...), dokonywanie rozliczeń z udziałem żony prezesa zarządu (...), a także regularnych płatności dokonywanych dla firmy prowadzonej przez P. P.; szereg płatności dokonywanych przez (...) było na rzecz Prezesa Zarządu (...) S. S.. Stwierdzić należy, iż przedstawiona przez pozwanego dokumentacja

w kontekście przesłanek powództwa pauliańskiego dostarcza materiału dowodowego potwierdzającego zasadność powództwa.

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo jako zasadne zasługiwało na uwzględnienie w całości – o ustaleniu wystąpienia materialnej przesłanki zasadności powództwa przesądziły ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd wskutek przyjętej oceny środków dowodowych przedstawionych przez strony.

Zgodnie z art. 527 kc gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć; czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności; jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli; jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową uzyskał przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że było mu wiadome, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową (art. 531 § 1 kc); w wypadku gdy osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią, wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło, jeżeli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo jeżeli rozporządzenie było nieodpłatne (art. 531 § 2 kc). Zgodnie z art. 534 kc uznania czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli za bezskuteczną nie można żądać po upływie lat pięciu od daty tej czynności.

W sprawie niniejszej roszczenie powoda oparto na dyspozycji art. 531 § 2 kc – wierzyciel z arsenału przysługujących mu środków prawnych w związku z twierdzeniami o dokonaniu określonej czynności prawnej z pokrzywdzeniem jego interesów, wybrał drogę ubezskutechnienia czynności prawnej, której stroną był ostateczny nabywca rzeczy, która wyszła z majątku dłużnika. Na wstępie przesądzić należy, iż powództwo zostało sformułowane prawidłowo jako dotyczące ubezskutechnienia względnego czynności rozporządzającej dokonanej pomiędzy kontrahentem dłużnika a ostatecznym nabywcą rzeczy (por. teza II wyroku SN z 24.09.2015, V CSK 667/14, LEGALIS).

Przesłanką skuteczności zaskarżenia czynności dłużnika jest to, by spowodowała ona pokrzywdzenie wierzyciela - pokrzywdzenie wierzyciela polega na tym, że jego wierzytelność nie może być zrealizowana i zrealizowanie jej w przyszłości jest również wątpliwe; pokrzywdzenie wierzyciela nie jest tożsame z jego szkodą w rozumieniu art. 361 § 2 KC – szkoda bowiem nie jest przesłanką skargi pauliańskiej. Pokrzywdzenie wierzyciela jest następstwem niewypłacalności dłużnika, a zatem dla wykazania pokrzywdzenia wystarczające jest wykazanie niewypłacalności dłużnika, czyli braku możliwości wywiązania się przez dłużnika z zobowiązań finansowych. Pokrzywdzenie wierzyciela wskutek działań dłużnika w sprawie niniejszej wydaje się oczywiste – wobec dłużnika nie było możliwe przeprowadzenie postępowania upadłościowego w związku z brakiem środków na ten cel, czyli stanem majątku, który wyklucza przeprowadzenie jego likwidacji (okoliczność ta przyznana została przez świadka C. P.); bezskuteczne pozostawały również prowadzone postępowania egzekucyjne – okoliczności te w sposób absolutnie bezsporny wskazują na wystąpienie przesłanki niewypłacalności. Skoro dłużnik ostatecznie nie ma żadnego majątku, to fakt wyzbycia się jego składników w sposób oczywisty wiąże się z pokrzywdzeniem wierzyciela. W kontekście wyżej przywoływanych okoliczności dotyczących rzekomego sposobu rozporządzenia uzyskanymi ze sprzedaży środkami pieniężnymi wskazać należy, że niewypłacalność może być skutkiem zarówno dokonania przez dłużnika czynności nieodpłatnej, jak i czynności odpłatnej – przy czym czynność odpłatna może powodować niewypłacalność dłużnika na przykład wówczas, gdy otrzymany przez dłużnika ekwiwalent jest nieosiągalny dla wierzyciela (np. pieniądze, które dłużnik ukrył) (por. komentarz do art. 527 kc w Kodeks cywilny. Komentarz red. prof. dr hab. Edward

Gniewek, prof. dr hab. Piotr Machnikowski, wyd. BECK 2016). W orzecznictwie istotnie przyjmuje się zasadę, iż nie można skutecznie zaskarżyć czynności odpłatnej, jeżeli uzyskany ekwiwalent został przez dłużnika wykorzystany do zaspokojenia wierzycieli (tak wyr. SN: z 7.12.1999 r., I CKN 287/98, Legalis; z 5.3.2008 r., V CSK 471/07, Legalis; z 9.4.2010 r., III CSK 273/09, Legalis; z 6.10.2011 r., V CSK 493/10, Legalis) – zakłada się, że dłużnik ma, co do zasady, swobodę wyboru tego z kilku wierzycieli, którego chce zaspokoić i dokonanie tego wyboru nie uzasadnia zarzutu pokrzywdzenia wierzycieli. W ocenie Sądu w sprawie niniejszej jednak zastosowanie znajduje wyjątek od tej zasady, gdy dłużnik dokonuje wyboru wierzyciela w sposób arbitralny, prowadzący do jego uprzywilejowania kosztem pozostałych wierzycieli (tak wyr. SN z 23.11.2005 r., II CK 225/05, Legalis, oraz wyr. SN z 20.10.2011 r., IV CSK 39/11, Legalis); podstawowe zastrzeżenia budzi postępowanie dłużnika zaspokajającego należności związane z bieżącą działalnością gospodarczą – w tym w bardzo szerokim zakresie na rzecz osób spokrewnionych lub powiązanych ściśle gospodarczo – z pominięciem wymagalnej należności banku stwierdzonej tytułem wykonawczym. Związek przyczynowy pomiędzy czynnością dłużnika a jego niewypłacalnością nie musi być związkiem adekwatnym (por. art. 361 § 1 KC; tak wyr. SN z 22.10.2004 r., II CK 128/04, Biul. SN 2005, Nr 2, s. 16).

Przesłankami podmiotowymi skargi pauliańskiej są istniejąca w chwili podejmowania czynności świadomość dłużnika pokrzywdzenia wierzyciela oraz naganna postawa osoby trzeciej otrzymującej korzyść majątkową. Reguła z art. 527 § 1 kc wymaga, by dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, czyli zdawał sobie sprawę z tego, że jego czynność prawna może spowodować niemożliwość uzyskania zaspokojenia przez jego wierzycieli - nie chodzi tu zatem o zamiar pokrzywdzenia, a tylko o świadomość możliwości jego wystąpienia. Świadomość ta nie musi odnosić się do żadnego konkretnego wierzyciela (zob. wyr. SN z 29.5.2015 r., V CSK 454/14, Legalis). Konieczność udowodnienia świadomości pokrzywdzenia spoczywa na wierzycielu – wobec naturalnych ograniczeń w możliwości dowodzenia stanu świadomości danej osoby w praktyce ustala się ten fakt za pomocą domniemania faktycznego, opartego na dwóch innych faktach: że dłużnik wiedział o istnieniu wierzycieli oraz że znał skutek dokonywanej czynności dla jego majątku (usunięcie lub nieuzyskanie określonych składników majątku), przy czym ten ostatni fakt przeważnie też ustala się przez domniemanie faktyczne, którego podstawą jest ogólna dojrzałość, sprawność umysłowa i doświadczenie życiowe dłużnika (por. komentarz do art. 527 w w/w publikacji). Organy (...) niewątpliwie miały świadomość trudnej sytuacji majątkowej i kłopotów finansowych, postępowanie upadłościowe wszczęte zostało z inicjatywy dłużnika; zwrócić należy uwagę na to, że wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego poprzedzane było zawsze określoną procedurą przedwindykacyjną – a zatem przywoływana przez pozwanego okoliczność, że tytuł powstał dopiero w czerwcu 2011 r., gdy umowy sprzedaży zawarto przecież w kwietniu 2011 r., w ocenie Sądu absolutnie nie stanowi dowodu na to, że wyzbycie się majątku przez dłużnika nie było związane z kłopotami finansowymi – przeciwnie, wydaje się logiczne, że to właśnie wskutek czynności związanych z wypowiedzeniem umowy kredytu i procedurą przedwindykacyjną dłużnik zaczął podejmować czynności zmierzające do ucieczki z majątkiem; zauważyć należy, że w styczniu 2011 r. zawarte zostało porozumienie co do spłaty zaległości z tytułu umowy kredytu. W sprawie niniejszej zdaniem Sądu bezspornie również wystąpiła przesłanka złej wiary „pierwotnego” nabywcy korzyści – (...) Sp. z o.o. był podmiotem powiązany faktycznie i gospodarczo z dłużnikiem, stąd zastosowanie ma tutaj domniemanie prawne przewidziane w art. 527 § 4 kc.

Zdaniem Sądu Okręgowego dyspozycja art. 531 § 2 kc wyklucza możliwość powoływania się na domniemania prawne zawarte w art. 527 kc; interpretacja przepisu w kierunku umożliwienia powoływania się przez wierzyciela w stosunku osoby trzeciej na w/w domniemania wydaje się być stosowaniem niedopuszczalnej wykładni rozszerzającej w stosunku do przepisu szczególnego z powołaniem się na treść normy o charakterze ogólnym – aczkolwiek zauważyć należy, iż przeciwne stanowisko wynika z treści np. w/w wyroku SN z 24 września 2015 r., gdzie wprost dopuszczono jednak możliwość powoływania się na domniemania prawne w stosunku do ostatniego nabywcy korzyści. Sam zatem fakt pokrewieństwa pomiędzy pozwanym a prezesem zarządu (...) nie stwarza domniemania, że pozwany posiadał wiedzę o przesłankach niezbędnych do uwzględnienia roszczenia pauliańskiego. Jednocześnie jednak w sprawie niewątpliwie mają zastosowanie ogólne reguły procesowe związane z postępowaniem dowodowym, w szczególności art. 231 kpc (por. wyrok SA w Białymstoku z 14 lipca 2016 r., ACa 168/16, LEGALIS), zgodnie z którym Sąd może uznać za ustalone fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów (domniemanie faktyczne). W sprawie niniejszej nie może budzić najmniejszych wątpliwości, iż

oceniając fakty zgodnie z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego uprawniona jest konkluzja, że P. P. wiedział o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną – to jest wiedział o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli oraz co najmniej możliwości posiadania wiedzy przez nabywcę rzeczy o nielojalnym działaniu dłużnika. P. P. jest synem prezesa zarządu dłużnika, pozostawał z ojcem nie tylko we wspólnym gospodarstwie domowym, ale był jego faktycznym partnerem gospodarczym w ramach prowadzonej przez siebie firmy; matka pozwanego była również zaangażowana w działalność spółki (...); P. P. przyznał poza tym, że wiedział o kłopotach finansowych spółki zarządzanej przez ojca; zdaniem Sądu oczywistym jest, że syn prezesa zarządu, zamieszkujący z obojgiem rodziców zaangażowanych w prowadzenie spółki, zatrudniony w spółce oraz pozostający w kontaktach gospodarczych ze spółką, musiał wiedzieć o sytuacji finansowej spółki (...). Zawarcie umowy, której stroną był P. P., nastąpiło tego samego dnia, kiedy (...) SA sprzedał nieruchomości, przy czym jak wynika z treści aktu notarialnego, zapłata ceny nastąpiła wcześniej – zarówno z uwagi na wysokość zapłaconej ceny, jak i rzekome okoliczności uzyskania środków na zakup nieruchomości oczywistym jest, że pozwany musiał od dłuższego czasu przygotowywać się do realizacji zakupu, być świadomym tego, że będzie nabywał nieruchomości faktycznie za pośrednictwem innego podmiotu. Znaczącym również pozostaje fakt, iż w 2011 r. pozwany prowadził działalność gospodarczą będąc kontrahentem (...) SA, przy czym realizacja rzekomo zamierzonego celu nabycia nieruchomości, rozpoczęta została dopiero po ponad dwóch latach od nabycia nieruchomości. Wszystkie to okoliczności pozwalają na przeprowadzenie logicznego rozumowania którego wynikiem ustalenie, że pozwany posiadał wiedzę o nielojalnym działaniu dłużnika, a także o co najmniej możliwości posiadania wiedzy przez pierwotnego nabywcę nieruchomości o działaniu dłużnika ze szkodą dla wierzycieli : pozwany wiedział o istnieniu spółki (...), wiedział, że spółka ta ma tę samą siedzibę, co spółka zarządzana przez ojca; niewątpliwie miał świadomość, że (...) był pierwotnym nabywcą nieruchomości, i oczywiście był świadom tego, z kim zawiera umowę.

Dla porządku jedynie zauważyć należy, iż powód dochował terminu przewidzianego w art. 534 kc, albowiem pozew wniesiono w dniu 06 kwietnia 2016 r.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w sentencji wyroku, o kosztach procesu rozstrzygając na podstawie art. 98 kpc i obciążając nimi pozwanego w całości jako stronę przegrywającą : na sumę kosztów procesu składała się opłata od pozwu (5 000 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika reprezentującego powoda w wysokości odpowiadającej stawce minimalnej [7 200 zł oraz kwota 3 600 zł z tytułu zastępstwa prawnego w toku postępowania zażaleniowego przed SA w Łodzi - § 2 pkt 6) i § 10 ust. 2 pkt 2) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...) (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804) w brzmieniu obowiązującym do dnia 27 października 2016 r. zgodnie z § 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1667)], powiększone o uiszczoną opłatę skarbową od pełnomocnictwa (17 zł) oraz wskazane w spisie kosztów koszty dojazdów pełnomocnika na rozprawy (487,20 zł – koszty te są niższe, niż ustalone w oparciu o stawkę kilometrową w przypadku korzystania z samochodu).